

۹-۷- روش سنجش ریسک نقدینگی (شامل مبانی و مفروضات)

مدل‌ها و روش‌های سنجش ریسک نقدینگی بانک ملت مطابق با روش‌های استاندارد سنجش این ریسک بوده و به شرح ذیل می‌باشد:

(۱) قیمت‌گذاری انتقالی وجوه: قیمت‌گذاری انتقالی وجوه یکی از ابزارهایی است که به منظور مدیریت ریسک نقدینگی استفاده می‌شود. قیمت انتقالی وجوه با توجه به وضعیت نقدینگی بانک و نرخ سود تعیین می‌گردد. با تغییرات نرخ‌های انتقالی وجوه، منابع و مصارف در سطح شعب مدیریت شده و در نهایت نقدینگی کل بانک مدیریت می‌شود.

(۲) انحراف از سند اشتباهی ریسک نقدینگی: حجم و ترکیب ذخایر نقدینگی واقعی بانک با حجم و ترکیب ذخایر نقدینگی سند اشتباهی ریسک بانک مقایسه و انحرافات در هر بخش مشخص و به عنوان مبنای مهمی در مدیریت نقدینگی مورد توجه قرار می‌گیرد.

(۳) سررسید دارایی و بدهی: بانک ملت به منظور مدیریت مناسب ریسک نقدینگی، سررسید دارایی‌ها و بدهی‌ها را مد نظر قرار داده و به صورت روزانه نردبان دارایی و بدهی محاسبه می‌شود. تحلیل شکاف مربوط به داراییها و بدهیها با سررسید کوتاه مدت می‌تواند در رعایت ریسک نقدینگی بانک بسیار مفید واقع شود.

(۴) نسبت‌های نقدینگی: نسبت‌های مختلف ریسک نقدینگی در بانک مورد پایش قرار می‌گیرد. نسبت‌های "دارایی‌های با قابلیت نقد شوندگی سریع به کل دارایی‌ها در بخش ریال و ارز"، "داراییهای با قابلیت نقد شوندگی سریع به بدهی دیداری در بخش ریال و ارز"، "نسبت سپرده به تسهیلات در بخش ریال و ارز" و... از جمله نسبت‌هایی هستند که در بخش نقدینگی مورد توجه قرار می‌گیرند.

(۵) برنامه مقابله با بحران: با توجه به پیش بینی وضعیت نقدینگی در آینده و همچنین تغییرات نرخ سود، سناریوهای مختلفی جهت مقابله با بحران طراحی می‌شود. برخی از منابع اصلی بحرانهای نقدینگی که وارد مدل می‌شوند عبارتند از:

- تغییرات سیاستهای پولی و مالی دولت: تغییر عمده در سیاستهای پولی مالی دولت سریعاً نقدینگی بانکها را تحت تاثیر قرار می‌دهد. این عوامل به صورت دوره‌ای در بانک ملت مورد بررسی قرار می‌گیرند.
- تغییرات نرخ سود: عدم تغییر نرخ سود سپرده‌ها و تسهیلات متناسب با تغییرات نرخ سود بازار می‌تواند نقدینگی بانکها را تحت تاثیر قرار دهد.

- تغییرات نرخ ارز: تغییرات نرخ ارز تأثیرات مختلفی بر روی تسهیلات، تعهدات و سپرده ها دارد. تغییرات مذکور در مدل نقدینگی لحاظ می‌گردد.
- تغییرات ترازنامه: حرکت زیرخط ترازنامه می‌تواند نقدینگی بانک را تحت تاثیر قرار دهد. کلیه تعهدات و ضمانت نامه‌های بانک به همراه سررسید آنها در برنامه‌ریزی نقدینگی بانک در نظر گرفته می‌شود.
- وضعیت نقدینگی سایر بانکها: به دلایل متعدد مشکلات نقدینگی هریک از بانکها به سرعت به سایر بانکها انتقال می‌یابد. در بانک ملت وضعیت نقدینگی کلیه بانکها و خطوط اعتباری تخصیصی بانک مرکزی به بانکها به صورت دوره‌ای بررسی و پایش شده و براساس نتایج بررسی‌ها سیاستهای نقدینگی بانک تعدیل می‌گردد. در بانک ملت از شاخصهای نقدینگی کملز (نسبتهای کملز) به منظور بررسی نقدینگی برخی از بانکهای مهم استفاده می‌شود.
- سایر ریسکهایی که ممکن است بر ریسک نقدینگی بانک تاثیر بگذارد: از جمله ریسکهای عملیاتی مانند قطعی سیستمهای الکترونیک بانک که می‌تواند نقدینگی بانک را تحت تاثیر قرار دهد در آزمون بحران نقدینگی بانک لحاظ می‌گردد.

۶) برنامه تداوم فعالیت: در بانک ملت برنامه‌های تداوم فعالیت به منظور مقابله با بحران ریسک نقدینگی طراحی شده است. برنامه مذکور در برگیرنده چند بعد می‌باشد:

- کمیته‌های نقدینگی: کمیته‌های نقدینگی به منظور مقابله با بحران نقدینگی طراحی شده‌اند. اعضای این کمیته‌ها تعیین و شرح وظایف هر کدام از آنها تدوین شده است. کمیته‌های مذکور در صورت لزوم در کلیه سطوح سازمان ایجاد خواهند شد.
- برنامه‌ریزی نقدینگی: به منظور کنترل نقدینگی و نگهداشت نقدینگی متناسب با وضعیت بانک در برنامه‌های بانک گنجانده شده است.
- تبادلات بین بانکی: میزان تبادلات بین بانکی مانند سپرده‌گذاری، تسهیلات و همچنین اوراق ضمانت شده صادره و همچنین میزان تعهدات تعیین می‌گردد. حدود اعتباری با بانکهای مختلف در مدیریت ریسک تعیین می‌گردد. حدود مذکور پس از تایید کمیته‌های ریسک نقدینگی و کمیته مدیریت ریسک به تصویب هیات مدیره می‌رسد و مدیریت خزانه‌داری بانک و سایر ادارات مرتبط در چارچوب حدود تعیین شده با سایر بانکها تعامل می‌نماید.

- برنامه ریزی تامین وجوه: تامین وجوه از سایر بانکها و همچنین سایر مشتریان پس از بررسی در کمیته نقدینگی جهت اجرا به واحدهای اجرایی مدیریت ریسک نقدینگی ارجاع می‌شود.
- پیش بینی جریان ورودی تسهیلات: میزان اقساط دریافتی و جریان ورودی تسهیلات با توجه به روندهای مشابه، رفتارهای تاریخی مشتریان و همچنین شرایط مختلف اقتصادی مورد پیش بینی قرار می‌گیرد.

(۷) ریسک تمرکز سپرده، تسهیلات و تعهدات: یکی دیگر از روشهای محاسبه ریسک نقدینگی، محاسبه ریسک تمرکز می‌باشد. ریسک نقدینگی از طریق شاخص هرفیندال - هریشمن بر روی طبقات مختلف سپرده‌ها، تسهیلات و تعهدات مورد محاسبه قرار می‌گیرد. تمرکز تعهدات به خصوص تعهدات ارزی برای بانک ملت بسیار اهمیت دارد. علاوه بر موارد مذکور سپرده یکصد مشتری برتر مورد پایش مداوم قرار می‌گیرد.